

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kérésekre visszajáró
 vagy megöröklésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az agrárvámvédelem letörése.

(K. Ö.) Minden ipartüző állam arra törekszik, hogy olcsó nyersanyaghoz jusson. Az olcsó nyersanyag és olcsó munkaerő fokozza versenyképességét. Az iparos állam ezt rendszerint úgy csinálja meg, hogy kereskedelmi szerződést köt valamely nyerstermelő állammal, mikor is kölcsönös kedvezések biztosításával, biztosítja magának az iparfejlődés legelső feltételét, a nyersanyagot. [Az iparfejlődés előrehaladottabb fokán levő államok ezzel azonban most már nem érik be, hanem gyarmatosítanak. A gyarmat szolgáltatja a legolcsóbb nyersanyagot. Az anyaország egyrészt reákenyszeríti a gyarmat-országra az anyaország ipartermékeit, másrészt megakadályozza, hogy a gyarmat másutt is értékesítse nyers termékeit, melyek így olcsón az anyaország ölébe hullanak.

Magyarország és Ausztria különleges gazdasági helyzetben van egymással szemben. Magyarország agrárállam, Ausztria iparos állam. Joggal csodabogárnak volt nevezhető a mi kereskedelmi és vámpolitikánk. A termelés terén tehát amiből pénzeltünk, a szabad kereskedelem hívei voltunk, ahol vásárlók gyanánt léptünk fel, ott védővámpolitikát csináltunk. És így kétszer is károsodtunk. Ez az állapot természetesen tetszett Ausztriának.

Mi drágán vettük tőle az iparcikkeket, Ausztria meg olcsón kapta tőlünk a nyers-termékeket, annál is inkább, mivel a helytelen vámpolitika miatt idecsődítettük a Balkánállamok összes felesleges nyers-termékeit. Nem csodálom, hogy minket Ausztria gyarmatának neveztek. Mert azok voltunk.

Változtak azonban az idők. Németország erélyes kezdeményezésére az agrár-
 védelem inaugurálódott. És mi mások becsületéből szintén megtudtuk védeni agrár-
 termelésünket. Ez nem tetszik Ausztriának és a hustrágaság kérdésétől kifolyólag merész kirohanást intéz agrárvédelmünk ellen. Most nem sokat tud ártani de eljön 1917 és arra az időre tel akarja támasztani azt a szabad kereskedelmi politikát, mely a vámszerződések segítségével tönkre teszi a mezőgazdasági termelést.

A montenegrói szerződés, az argentiniai hus behozatala, a huskontingens fel-emelésének sürgetése mind amellel szól, hogy Ausztria nem nyugszik mindaddig, míg le nem tör a vámvédelmet, mely az agrár Magyarországnak biztos fejlődést nyújt. De egyuttal azt a vámvédelmet is és ezt különösen hangsúlyozzuk, mely az ország lakosságát anyagilag képessé teszi arra, hogy Ausztria nagyhatalmi ábrándjait némileg megvalósíthassa. Szóval mi veszítünk a révén meg a vámon is, mint termelők és fogyasztók is.

Ha Ausztria 1917-en túl is közös vámterületet akar velünk alkotni, akkor a kiegyezés egyetlenegy elven alapulhat. Ez az elv a következő: Amilyen vámvédelemben részesül Ausztria ipara, oly vámvédelemben részesüljön Magyarország nyers-termelése. Józan észszel más vámpolitikai elv a közös vámterületen nem érvényesülhet. Ha ezt az elvet az osztrákok elfogadni és honorálni nem akarják, akkor rendezkedjünk be külön-külön ön-állón.

Meglátjuk majd, hogy ki jár jobban. Mi-e, vagy Ausztria. A mi iparunk csecsemő korát éli, tehát fejlődésre mindenben képes. Ausztria mezőgazdasága ellenben alig fejleszhető már. Azonkívül elveszti iparcikkei részére a biztos piacot és ami a földolog, az ipar részére az olcsó nyers anyagot.

A vámvédelemben az agrárvámok révén sikerült bizonyos egyensúlyt az ipar és agrárvédelem terén elérni. Ezt az egyensúlyt az ipar javára megbillenteni nem engedjük. Szerencséje az országnak, hogy a gazdatársadalom szava ma súlyosabban esik a latba, mint évekkel ezelőtt és így remélhetőleg az osztrákok mesterkedése célt nem ér.

Magyarország jövő gazdasági boldogulása az agrárvédelem mérvétől függ, aki ez ellen agitál, egyformán ellensége úgy a mezőgazdaságnak, mint az ipar-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az öreg rigó.

»Allons enfants de la patrie, le jour de gloire...» füttyölte a rigó harsányan és a tizenkettedik hangnál hirtelen abbahagyta, mintha ollóval vágták volna ketté. A kalitka fölött egy ablak, a Mr. Fauchéé, nyitva állott s ennek az urnak mély ráncok támadtak a homlokán. Öreg ember volt már s most boszankodott.

Régen volt az, mikor a portás ezt a madarat füttyölni tanította s sohasem jutott vele tovább a gloi(re) szónál. Télen a szobában nem füttyült a rigó, de tavasszal, mikor enyhébb lett a lég, a portás azonnal kiakasztotta a kalitkát az ablak elé s attól kezdve lankadatlanul fujta a rigó:

»Allons enfants de la patrie, Le jour de gloire...»

Tizenkét hang, egyre csak ennyit Fouchée majd belefűlt. Ha az egész Marseillaisét fujná s reggeltől estig sohasem hagyná abba, azt még nem bálná. Meg lehetne szokni, mint a

kocsizörgést. De soha egyetlen egyszer se tudta úgy rákezdni, hogy Fouchében fel ne támadjon a remény: most talán eljut a tizenharmadik hangig!... De nem, a rigó makacs volt és nem fujta tovább.

Fauchée a Lyceumban volt a második osztály tanára. De ez a nyomorult állat tönkretette idegeit. Doktori értekezését, azt a gyönyörűségeset: »Az alexandriai és szíriai építészeti kapcsolata a római művészettel«, e miatt nem tudta befejezni. Egyszer azonban három hónapig volt távol otthonától s akkor sem jutott tovább két oldalnál. Erre a szomorú valóságra elkeseredett s úgy gondolta, hogy éppen olyan, mint az a szegény madár, ő sem jut soha tovább a bekezdésnél...

Ebben a pillanatban éppen a tükörbe nézett s amint meglátta rettenetesen elhanyagolt, negyvenhét éves külsejét, megértette, mi vitte rá a feleségét arra, hogy ezelőtt hat évvel őt elhagyja.

— Szegény madár, — mondta újra — nyomorult rigó!

Louise, a vén cseléd, aki a szomszéd szobában tett-vett, hozzáfűzte:

— Bizony az, nagyon alávaló.

Fauchée arra fordította, a fejét erre a szidásra, gondolván, hogy ő is nagyon nyomorult.

Betette az ablakot. De e percben Louise résztvevően nyitja be az ajtót s felsohajt:

— Monsieur, monsieur, szegény asszonzóság!

— Miféle asszonzóság? kérdi a tanár, aki e pillanatban már nem gondolt volt feleségére.

Louise kiterjesztette két karját s tragikusán mondta:

— Madame meghalt!

Fauchée agyán a halálhírről egyszerre futott át ez a gondolat: Mi is vagyok én más mint egy vén paraszt?... Es mivel haragudott önmagára e gondolat miatt, durván kérdezte:

— Mit tehetek én róla, Louise?

— Dehát a kicsike, uram? Mitörténik a kicsikével?

— Marie Blanche? — kérdezte a tanár szintén öntudatlanul.

Csodálkozott, hogy a neve ily hamar eszébe jutott.

Mikor felesége elhagyta, a gyermek még

Tartós iskolai cipők és gummi talpu tornacipők

Gyári fióküzletben Kosuth Lajos-utca 5. szám.
 TELEFONSZAM: 834.

és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 5-ig Rákóczi-út 5. sz. alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben.
 TELEFONSZAM: 687.

kaphatók Moskovits Farkas és Társa cipő és oszmagyár r.-t. helyi fióküzleteiben.

TELEFONSZAM: 687.

nak és nemzeti kereskedelemnek. Haszna belőle csupán a szűkkörü kapitalizmusnak van.

43000 korona park-kerítésre.

Előbb parkok legyenek.

Megfelelő kommentárral kísérve ismertették annak idején a városi mérnöki hivatal azon beadványát, amelyben 43.000 koronát kér, a nagyvárad parkok és sétaterék bekerítésére. A mérnöki hivatal olyan öntött vas kerítést akar a sétaterék bekerítésére, amelynek folyó métere 21 koronába kerül.

Az ilyen nagyvárad mániaival szemben lehetetlen, hogy rá ne mutassunk dr. Blum Ödön orsz. közegészségügyi felügyelő azon tapasztalatára, hogy Nagyvárad olyan, mint egy fényesen kiöltözött baba, amely a selyem és bársony alatt szenny rongyokból van összetákolva.

A szenny és piszok ott diszlik a félre- esőbb utcákon s ha a kolera betalálja tenni hozzánk a lábát, a regubeli kaszás rém nem arra hivatkozik majd a veszedelem után, hogy ő csak kevés embert pusztított, a többi félelem ölte meg, hanem arra, hogy a nagy pusztítást nem ő, hanem a hatóság lanyhaságából összegyűlt szenny- és piszok pusztította el.

Es ilyen szomorú viszonyok mellett park kerítésre adjon ki Nagyvárad városa 43000 koronát s még ebben az összegben sincs benne a Sal Ferenc utcai sétány kerítése és a Rhédey-kertre egy fillér sem.

A főmérnök előterjesztését tegnap tárgyalta a szépművészeti és közlekedési szakbizottság.

A bizottság tagjai elszörnyűködtek ezen horribilis összegben s egyszerűen le akarták venni

a napirendről, azonban mégis vita fejlődött ki a kérdésben.

Incze Lipót felemlítette, hogy több helyen, így legutóbb Nagyszébenben praktikus és olcsó vasbeton parkkerítést látott, amelynek folyó métere alig jön 9 koronába és erős. Ott házilag készítik évről-évre fokozatosan, minden nagyobb megterhelés nélkül. Javasolja, hogy ez iránt tegyenek előterjesztést.

Dr. *Stokker* József legjobbnak tartja az élő sövény kerítést, ez szép, tartós és alig kerül pénzbe a fentartás. Hivatkozik a Múzeum előtt levő ilyen élőkerítésre.

Gerő Armin szerint előbb parkot kell létesíteni, mert az nincs. Gondozás, locsolás kell a parkoknak. Komlóssy tanácsos a parkok rendezéséről egy memorandumot akar előterjeszteni, majd azzal együtt tárgyalják ezt a kérdést is. 43.000 koronát nem lehet kidobni. Mig ez sorra kerül, vegyék le az ügyet a napirendről.

A szakbizottság ilyen értelemben határozott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 30.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Jegyzők: Szász Károly, Sztojka Kálmán, Beszkid Antal.

A múlt ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Felolvassák ezután az interpellációs könyvet, melybe a régiéknél kivül a következő újabb interpellációk jegyeztettek be:

Ostffy Lajos Gyurác Ferenc püspök kintetése;

Egry Béla a posta műszaki személyzetének és a hivatalnokok fizetésének rendezése és végül

Szmrecsányi György a magyar aviatika segélyezése tárgyában.

Az elnöki indítvány értelmében a Ház 1 órakor tér át az interpellációkra.

Szmrecsányi György megsürgeti a Beszkid Antal mentelmi ügyének megsértése tárgyában a belügyminiszterhez intézett interpellációjának elintézését.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök megnyugtató kijelentését, mely szerint csak bizonyító adatok berszerzése körül felmerült nehézségek igazolták az ügy elintézését, ami különben rövid időn belül megtörtént, a Ház általános helyeslés közben tudomásul vette.

Lovászy indítványa.

Ezután **Lovászy** Márton indokolta meg a sajtótermékek szabad terjesztésére, illetve a Kolportage jogra vonatkozó törvényjavaslat-tervezetét.

Örül **Kende** Péter azon kijelentésének, hogy a munkapárt is szívesen tárgyalja a sajtószabadság ügyét a Ház nyílt ülésén, mert a sajtószabadság fontosságáról mindenki meg van győződve.

Az 1848-iki sajtótörvény tiszta és világos; a törvény végrehajtására vonatkozólag azonban oly miniszteri rendeletek jelentek meg, melyek a törvény tiszta intencióit elhomályosítják. Ezek kiküszöbölése érdekében új törvényalkotásra van szükség. Ismerteti az említett miniszteri rendeleteket. Már 1867-ben kiadott miniszteri rendelet lesiklott a 48-iki sajtótörvény álláspontjáról, mert erőszakosan belemagyarázza a törvénybe azt, hogy az elmeműveket csak könyvtárak árúsihatják. De ezen az alapon a hírlapok tőzsdei vagy előfizetési szállítását is be lehet tiltani. A törvény 45-ik szakasza az utcai könyvtárakat az illető hatóság rendőri felügyelet alá helyezi. Ez azonban a könyvek tartalmára nem vonatkozik. Az 1897-iki rendelet az utcai elárúsítás tekintetében újból életbe léptette a cenzurát, mert úgy ez, mint az 1902-ik évi miniszteri rendelet a hírlapok utcai árúsítását a lapok tartalmának ellenőrzésével kapcsolja össze.

Kállay Tamás: Hát a koalíció alatt nem volt érvényben? (Zaj.)

Lovászy Márton: Ennek a sérelemnek megszüntetését célozza törvényjavaslatának 1. szakasza, mely kimondja, hogy a sajtó termékeket a kiadó úgy terjesztheti, ahogy akarja.

alig volt néhány hónap, éjjel egyre srt. Csak úgy emlékezett rá vissza a tanár, mint egy alkalmatlan kellemetlenségre. — Dühösen mondta:

— Megindítom az eljárást az iránt, hogy ne én tartsam.

— Ahogy tetszik — felelte Louise.

Aztán csöndesen hozzátette:

— Elmegek megnézem. Ha csöngtetnek nyisson ajtót, míg visszajövök.

— — —
Fauchée két órát zavaros gondolatokkal töltött el.

Ekkor csöngettek. Csak a szenes ember volt Csomagot hozott a vállán.

— A kisasszony — mondta. — A kisasszony meg a bonne még a kocsin vannak, a kocsist fizetik ki.

— Tudom, szólt Fauchée és husz soust adott neki.

Nemsokára Louise érkezett meg s kicsiny, hetedtől éves gyermeket vezetett a kezén.

Bementek a dolgozószobába, mint akik otthon vannak, s a tanár a sötét szobában megütötte a lábát a csomag sarkában.

— Sapriss! — káromkodott felhangosan, de nem ezt mondta volna, ha a gyerek nincs

a közelben. Dühös volt, hogy nem tehet úgy, amint szeretne. Bement.

A gyermek az asztallal szemközt ült egy karosszéken. Még vörös volt a szeme a sírás-tól. Fauchéának olyan volt, mint egy szokatlan idegen tárgy.

— Hogy érzi magát? — kérdezte Louise-tól.

— Na hiszen, ilyen szobában, ahol nincs egyéb, csak könyv — jegyezte meg Louise megvetően.

— Ah, igen — mondta a tanár. — Majd aggodalmasan kérdezte, Marie Blanchera tekintve:

— Mit eszik?

Az újságokban olvasott reklámok azt a hitet keltették benne, hogy a gyermekek csak különös ételeket esznek, amiket patikákban csak kapui.

Louise azonban méltatlannak tartotta magához, hogy válaszoljon. Es Fauchée egyre nézte a kis gyermeket. Gesztenye haját, a szép fekete szemét, kis orrát és gyöngéd arcborít. — Egyszerre boszankodva kiáltott fel:

— Elöl két foga hiányzik.

Marie Blanche mintha megérezte volna a titkos ellenszenvet, sirni kezdett.

— Hat esztendő, — mondta Louise szárazon — majd kinő.

Fauchée elrestellte magát. Tudta, hogy a gyermeknek kicsik a fogai, meg újra kinő, de eddig ez csak elméleti ismeret volt. Ez a hiányos fogu kis teremtés sehogy sem tetszett neki.

Marie Blanche sirt tovább.

— Itt a séta ideje — szólt Louise. — Mire visszajön, kész az ebéd.

Fauchée engedelmessékedett. Gondolatokba mélyedve haladt le a lépcsőn s csodálkozott rajta, hogy nem hallja a rigót. Talán a nagy nap miatt hallgat? De máskor ezzel sem törődött.

A kapus abláában meglátta a kalitkát. A rigó ott volt, de behúzódott a vizesvályu rudja mellé, mellén tisztán látszott, mily gyorsan dobog szive. Merőn nézett egy zöld gyapottból készített fészekre, amely két rud között volt megerősítve a kalitkában.

— Egy rigófiók — magyarázta a kapus. — Leesett a fáról és elhozták nekem. En meg betettem a kalitkába a másikhoz. De mióta a kicsiny mellette van, az öreg egészen furcsán érzi magát.

— Ah, persze, hogy furcsán érzi magát! Es Fauchée tündőve lépkedett ki a kapu.

Pierre Fanre.

Első!

Nagyvárad Selejtes Cipőáruházban
mindennemű gyermek-, női- és férficipők igen olcsó árban vásárolhatók!

Belva osi Takarékpénztár épületében.

Barcs-palota Széchényi-tér 2. szám.

A 2. szakasz azt dokumentálja, hogy a hírlapok utcai elárúsítása olyan jog, amelyre való igényt a hatóságnak ugyan be kell jelenteni, amelyet azonban a hatóság nem tagadhat meg.

A kereskedelmi miniszternek meg van az a joga, hogy olyan külföldi sajtótermékektől, amelyek a magyar állameszmére nézve veszélyesek, a postai szállítás kedvezményét megvonhatja. E jog ellen a belföldi sajtótermékeket mindenképen biztosítani kell, mert ha egy laptól a postai szállítás kedvezményét megvonják, az tönkre megy. Ezért kimondatni kívánja, hogy a hírlapoktól a vasuti árusítást és a kedvezményes szállítást megvonni sohasem szabad.

A sajtónak kinövéseit egy szigorúbb sajtótörvénnyel kell kiküszöbölni, amely a sajtóvétegeket azonnal és kérélnhetetlenül megtiltja.

Kéri az igazságügyminisztert, hogy egy ilyen törvényjavaslatot 6 hónapon belül terjesszen a Ház elé. (Helyeslés.)

A saját törvényjavaslata olyképen van megszövegezve — bár ezt nyíltan nem is mondja ki — hogy a törvényerőre emelésével egyidejűleg az említett sérelmes rendeletek hatályukat veszítik.

Törvényjavaslatának esetleges fogyatékoságait azok a retorták vannak hivatva kiküszöbölni, amelyek a tárgyalás folyamán természetesen természetesen keresztül megy.

Kéri a Házat, hogy ne tekintse pártkérdésnek ezt az indítványt és ne ellenezze, mert ellenzéki oldalról került ki. Hisz egy új törvény mindig a többség érdeme, amely azt a maga akaratával . . .

Közbe iáltások és derűtség jobbról.

Batthyány Tivadar: Ne nevéssenek. (Nagy zaj.)

Lovász Márton: (folytatva) . . . megvalósítja. Ha egy alkotmányellenes kormány jönne, az először a sajtót sujtaná. Kéri azért a Házat, hogy fogadja el indítványát és törvényjavaslatát vegye tárgyalás alá. (Eljenzés balról)

A miniszterelnök a sajtószabadságról.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Csak röviden kíván reflektálni Lovász utolsó megjegyzéseire.

Az azonban tisztán rájuk tartozik, hogy mint intézik el dolgaikat

Óriási zaj az ellenzéken. Az elnök folyton csönget.

Batthyány Tivadar gróf: Császári politikai (Zaj)

Sümegei Vilmos: Ez az ő politikájuk!

Batthyány Tivadar gróf: Majd obstruálunk! Meganióttak benünket az obstruálásra! (Állandó egy zaj.)

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Az az alkotmányos életnek legfőbb feltétele, hogy a többség akarata érvényesüljön. (Taps a jobboldalon. Ellentmondás és zaj a baloldalon.)

Azt is elismeri, hogy a sajtószabadság a közszabadságok egyik legfontosabb tényezője. (Helyeslés a jobboldalon.) és épen azért kijelentheti, hogy a legutóbbi események alkalmából, amelyek szükségessítették a közhatalom közbelépését . . .

Felkiáltások a baloldalon: Menjen a bírósághoz! (Zaj.)

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: (folytatva) a jogszokások, a törvény és az esethez fűződő rendeletek szigorú betartásával járt el ezen incidens alkalmával.

Ismerteti a sajtó hivatását a társadalomban és midőn rámutat annak fontos szolgálatára, nem mulasztja el bírálai a sajtó kinövéseit.

E tekintetben helyesli Lovásznak ide vonatkozó megjegyzéseit, de az ellen tiltakozik, mintha az 1867-iki rendeletek korlátoznák az 1848-iki sajtótörvény rendelkezéseit már azon az alapon is, mert hiszen tudvalevőleg 1867-iki szabadelvűség, mely éppen akkor virágzásában volt, kizárja ezen lehetőséget.

A sajtószabadság védelmének gyakran bizonyos magánérdekek érvényesülnek, látszólag

olyképen, mintha az a sajtószabadság kérdése volna. Es ebben az esetben a közhatalommal kötelessége ezen kinövéseket megnyírni, miután éppen a tisztességes sajtó érdeke ez. (Zaj a baloldalon: A tisztességes sajtó alatt a kormányajtót értik)

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Foglalkozik ezután Lovász beszédének az egyesülési szabadságra vonatkozó részével. Lovász azt mondta, hogy vannak intézkedések a gyülekezési szabadságjog körében, melyeket nem helyesel. Ő azon véleményen van, hogy a közhatalomnak mindenkor kötelessége már preventív intézkedésekkel a nagyobb bajt megelőzni. (Taps és éljenzés a jobboldalon. Zaj a baloldalon.) Hisz maguk az ellenzék tagjai is gyakran fordultak illetékes közigazgatási hatóságukhoz, midőn azt hitték, hogy sérelem esett rajtuk. (Derűtség a jobboldalon.)

Visszatérve a sajtóra — kénytelen megemlíteni, hogy a miniszterek is olyan mimózáik, mint a sajtó, akiknek szintén rosszul esik, ha őket jogtalanul és igazságtalanul támadják. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Lovásznak a pártkérdésre vonatkozólag azt mondja, hogy a miniszter is csak úgy érhet el célt, ha pártja nem pártszempontból, hanem meggyőződésből követi őt. (Óriási taps és éljenzés a jobboldalon.)

Lovásznak törvényjavaslatát — miután már az előző kormány is készített egy hasonló törvényjavaslatot és azóta is több különféle ily javaslat létezéséről tud és maga is szükségesnek tartja a sajtó törvény revízióját elfogadja és kéri azt előzetes tárgyalás céljából a bizottsághoz utasítani. (Eljenzés és taps a jobboldalon. Eljen Lovász! Felkiáltások a baloldalon.)

Lovász Márton félreértett szavait igazítja helyre és e címen kér szót. Ő nem ismerte el azt, hogy a belügyminiszter eljárása a legutóbbi sajtó ügyben. (Nagy zaj. Helyeslés balról) törvényes volt. Erről az incidensről az ügy érdekében nem szolt.

Ostffy Lajos a Gyurát Ferenc evangélikus lelkes kintüntetése tárgyában interpellálja a belügyminisztert.

Héderváry miniszterelnök kijelenti, hogy még nem ismeri az ügyet részletesen, azonban meg fogja indítani a vizsgálatot és ha valami sérelem érte volna a kintüntetettet, úgy azt töle telhetőleg jóvá fogja tenni.

Egry Béla a postai alkalmazottak fizetés rendezése és az állami napidíjasok helyzetének megigért javítása tárgyában interpellálja a pénzügyminisztert.

Az ülés vége 2 órakor.

Utcanyitások, parcellázások.

A szépeészeti és közgazdasági bizottság ülése.

Az utóbbi két év óta valóságos parcellázási és utcanyitási láz tapasztalható Nagyvárdon. Akinek üres nagyobb telke van, igyekszik azt felosztani s hogy jobban értékesíthesse a házhelyeket, új utcákat nyitnak. Már eddig is egész sereg ilyen új, még névtelen utca van s a parcellázási láz még mindig tart.

A szépeészeti és közlekedési szakbizottság tegnapi ülésén négy parcellázási és utcanyitási kérvényt tárgyaltak.

Komlóssy József gazd. tanácsos elnökle alatt dr. Stokker József, Köblös Ferenc, Schvarcz Izidor, Gerő Ármán, Stark Gyula, Altnóder Endre, Sztarill Ferenc, Rendes Vilmo, Moskovits Miksa mérnök, Ince Lipót és Bige József jegyző volt jelen az ülésen.

Első sorban **Papp** Imréné kérelmét tárgyalták. V. Velencén, Szőlős-utcán levő óriási telket szándékozik házhelyekül felosztani, megfelelő utcanyitással. A szakbizottság a telekfelosztás engedélyezését javasolja, de a nyitandó utca szélessége 9 méterben állapítandó meg.

Moskovits Farkas a Sztaroveszky-utcai gróf Blankenstein-léle óriási telket szándékozik parcellázni, de akként, hogy a Városliget-utcát meghosszabbítsa; kéri továbbá méltányos árért a telke előtt levő parkot is, hogy azt szintén parcellázva adhassa el.

A szakbizottság a telek parcellázásának és az utcanyitásnak engedélyezését javasolja, a park eladását azonban a leghatározottabban ellenzi.

A harmadik parcellázás a Kertvárossal szemben lenne. Az államvasuti altisztek és a fűtőházi alkalmazottak kéri, hogy a Kertvárossal szemben, a vasutvonal mellett levő földet parcellázassák házhelyekül. A városi mérnöki hivatal elvileg nem ellenzi a telekfelosztást, de kikötendőnek tartja, hogy a vasutfelől is 9 méteres utca nyitassék s a vizsgálatásra nézve Rimanóczyval kössenek szerződést.

A szakbizottság a mérnöki hivatal véleménye értelmében javasolja az engedély megadását, kivéve a vízvezetékre vonatkozó részt, melyre nézve nem nyilatkozott.

Weinberger és társai a Szőlőtelep utca folytatásában levő területek felosztására kértek engedélyt, több új utca nyitásával kapcsolatban.

A mérnöki hivatal a kért területnek csak egy részét tartja alkalmasnak házépítésre, mert a terület egy része igen mély.

A közegészségügyi szakbizottság ellenzi ezen terület beépítését, közegészségügyi szempontból, mivel személtlerakódó hely volt itt. Csakis úgy volna a telekfelosztás engedélyezhető, ha a területet 2 méter mélyen felásnák s a földet elhordanák és helyére 2 méter vastag kavicsréteget raknának.

A bizottság egy része az engedély megadása mellett, mások pedig a közegészségügyi bizottság véleménye mellett szolt fel.

Végre is abban állapodtak meg, hogy városrendezési szempontból javasolják a felosztás engedélyezését, ha azt közegészségügyi szempontból nem gátolják.

Gróf Tisza Kálmán beszámolója. A nagyszalontai kerület képviselője, gróf Tisza Kálmán vasárnap beszámolót tart kerületében. A beszámoló *Nagyszalontán* délelőtt lesz a Piac-téren, délután pedig *Sarkadra* vonulnak át, ahol szintén beszédet tart a képviselő. A beszámoló iránt az egész kerületben nagy érdeklődés nyilvánul meg. Ezideig már több községből jelentették be, hogy a lakosság tömegesen kíván résztvenni a beszámolókon. Gróf Tisza István első sorban a jelenlegi politikai helyzettel fog foglalkozni, s ennek kapcsán az obstrukcióról is nyilatkozik. Tekintettel a legutóbbi árpádi beszámolóra, amelynek egyik passzusát ürügynek vették az obstrukció megindítására, a nagyszalontai beszámoló iránt a fővárosi lapok is érdeklődnek és több hírlapíró is leutazik Nagyszalontára.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban
REICHARD áruhaza
czégnél, Fő-utca szerezhető be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.
TORNA CZIPŐK.

A pénzügyintézetek közgyűlése.

A választói jog és a pénzügyintézetek.

A magyarországi pénzügyintézetek országos szövetségének biharmegyei körzete a *jövő hó 17-én* igen érdekesnek ígérkező közgyűlést fog tartani Nagyváradon. A közgyűlés iránt már eleve nagy érdeklődés nyilvánul meg, amennyiben azon több fontos ügy kerül tárgyalás alá még pedig jeles előadók útján.

Nagy érdeklődésre számíthat dr. *Hoványi Géza* előadása, melyben a választói jog reformjával fog foglalkozni.

A közgyűlés, mely a Kereskedelmi és Ipar-kamara helyiségében lesz megtartva, tárgyszora következő:

1. Elnöki megnyitó. Tartja: Dr. *Hoványi Géza* orsz. képviselő, a bizottság elnöke.
 2. *Mándy Lajos*, ny. min. tanácsos, a Szövetség elnökének válasza.
 3. Titkári jelentés. Előterjeszti: Dr. *Adorján Armin*, a biharmegyei bizottság titkára.
 4. Az áruakadémia üzletről. Előadó: *Kornstein Herman*, a Szövetség levelező tagja, a Gazdasági Takarékpénztár (Nagyszalontán) vezérigazgatója.
 5. A pénzügyintézetek és a jótékonyok. Előadó: Dr. *Kenéz-Kurländer Ede*, a Szövetség levelező tagja, a Magyar Bank r.t. vezérigazgatója.
 6. A részvénytársasági ellenőrzés törvényes szabályozása. Előadó: Dr. *Bérenyi Pál*, a Szövetség igazgatója.
 7. A választói jog reformja és a pénzügyintézetek. Előadó: Dr. *Hoványi Géza*, bizottsági elnök.
 8. Indítványok.
- A közgyűlést a Pannoniában közös ebéd követi.

Védekezés a kolera ellen.

A tanács intézkedése.

Felütötte fejét már Magyarországon is a fekete rém. Megirtuk, hogy *Ujpesten* három kolera eset fordult elő s mindhárom halállal végződött. Nagyváradot az ügy közelebbről is érinti, mert a kolera első áldozatai *biharmegyei* oláh napszámosok.

Nagyváradnak tehát igen alapos oka van, hogy minél jobban védekezze a gyilkoló ellen-séggel szemben. A városi tanács már tegnap összeült a kolera-hírek hatása alatt és megbeszélte a legsürgősebb teendőket.

Bordé Ferenc főjegyző, polgármester helyettes elnöklésével ülést tartott tegnap délelőtt a tanács és ezen *Gerő Armin* főkapitány bejelentette, hogy a sürgős intézkedéseket megteszi. A rendőrség máttól kezdve fokozott buzgalommal fogja ellenőrizni a Budapest és a kolera-veszélyes vidékekről érkező utasokat. Bejelentette továbbá a főkapitány, hogy egy triezti kolera-nyanus artista lány, aki átutaztában Nagyváradra érkezett, négy napi megfigyelés végett be lett a járványkórház figyelő pavillonjába internálva.

A rendőrség intézkedése.

Fánossy Gyula helyettes főkapitány tegnap délelőtt tanácskozássra hívta össze a kerületi felügyelőket és részletesen megállapították a kolera elleni védekezés programját. Megállapodás szerint a rendőrfelügyelők még ma megkezdik kerületeik bejárását. Ellenőrzési szemlélt tartanak tisztaság szempontjából minden egyes házban. A háztulajdonosokat és házmestereket szigorú büntetés terhe alatt fog-

ják kényszeríteni arra, hogy tisztán tartsák a ház minden részét.

A rendellenességeket és hiányokat, melyeket találnak összeírják és szigorúan ellenőrzik, hogy a tapasztalt rendellenességek a legrövidebb időn belül rendezve legyenek.

Külön jegyzéket készítenek azokról a teendőkről, melyek a várost terhelik s ezeket napról-napra eljuttatják a mérnöki hivatalhoz, mely soronkívül intézkedik. Ismét külön jegyzékbe foglalják a háztulajdonosok kötelességét, hogy szükség esetén a hatóság maga végeztesse el — illetők terhére — a tisztogatást és fertőtlenítést. A rendőrfelügyelők már tegnap megkezdtek a szemle utat s ma terjesztik be első jelentésüket.

A belügyminiszterium j. l. a kolera-ról.

A félhivatalos Bud. Tud. ma delelőtt a következő jelentést adta ki.

A belügyminiszterium értesítése szerint a tegnapi napon előfordult eseteken kívül *njabb koleraeset, vagy gyanus megbetegedés nem történt*. Kedvező hír érkezett Fiuméből is, a hol ugyancsak nincs újabb megbetegedés.

Nem kell városi téglagyár.

36 millió téglát egy év alatt.

A fellendült építési kedv folytán Nagyváradon az építésvállalkozók alig kaptak elég téglát, s ez okozta, hogy 52 koronán is felül emelkedett a téglát ezrének ára.

De még más eredménye is volt a nagy téglát keresletnek. Alig egy év alatt 4 új téglagyár keletkezett Nagyváradon.

Eppen az óriási téglák árak adták az impulzust arra az eszmére, hogy tekintettel a közeljövőben építendő nagyszabású közintézményekre: csendőriszkolára, Apollóra, tüzoltó lak-tanya stb.-re, helyén való lenne, ha a város létesítene téglagyárat.

Alkalmas földterület erre a célra rendelkezésre áll a városnak; a Bonai kut környéke, a nagy gyakorlótér megfelelő anyagot adna tégláépítésre.

A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett, hogy Vértes országos hírű szakértőtől kérjenek véleményt arra nézve, helyes lenne-e ha a város téglagyárat állítana fel.

Ez a kérdés tegnap került a szépészeti és közlekedési szakbizottság elé.

Rendes Vilmos kifejtette, hogy négy új téglagyár keletkezett, amelyek évenként 14 millió téglát készítenek, míg a régi hét téglagyár évi termelése 22 millió, tehát évenként 36 millió téglát gyártanak Nagyváradon. Ennyire pedig nem lesz soha szükség s így beüt a krach s a téglák árak leesnek. Ezelőtt 24 évvel 18 frt. volt a téglát ezrének ára, azóta úgy a föld, mint a szén és a munkadíj megrágult. A téglát ára bizonyosan alább száll a mostani árnál, legalább 40 koronára. A város ráfizetne a téglagyárra.

Schwarcs Izidor szintén ilyen értelemben szólott.

Koblós Ferenc meg van győződve, hogy Nagyváradnak nem lesz szüksége a termelt téglát mennyiségre. Amit most készítenek, abból még jövőre is marad.

Ince Lipót érdektelenül szól a kérdéshez, mert eladta a téglagyárat. Szeriate 40 millió lesz Váradon az évi termelés, ennyire pedig soha nem lesz szükség. Városi építkezés sincs minden évben, az üzemet pedig nem lehet beszüntetni.

Rendes Vilmos kimutatja, hogy az építkezésnél nem a téglát a fő. A legjobb esetben egy 200,000 koronás építkezésnél a város 4000 koronát takarítana meg a téglán.

Altnóder Endre látja, hogy kis városok is hasznosulhatnak üzemből téglagyárakat, a waggon téglagyárak mellett. Nagyváradnak nagy vidéke is van. A közönség érdekében kell a városi téglagyár, hogy az árakat lejjebb szállítsa. A fennálló téglagyárakat nem félti. Ha nincs városi téglagyár s a magángyárak kártelt kötnek, a közönség károsodik. A kérdést ilyen szempontból kell elbírálni.

Dr. *Stokker József* meg van győződve, hogy a téglánál túlprodukciónak lesz. A város pénzügyi szempontból ellenzi a téglagyár felállítását. A magas téglátárak a nagy kereslet okozza. Kartell esetén fel kell még áldozatok árán is állítani a városi téglagyárat. A kartell titokban kötik, de észre lehet azért venni abból, hogy ha a téglátárak nem fejlődnek vissza. Ez időszert ellenzi a városi téglagyár felállítását.

A szakbizottság véleménye az, hogy ez idő szerint nem helyesli a városi téglagyár felállítását.

UJDONSÁGOK.

* **Egyházmegyei hírek.** *Broszta Lajos* margittai plébánost a megyés püspök kerületi esperessé nevezte ki. Az új esperes tegnap tette le az esküt a püspök kezébe. — *Szebeny Gyula* székelyhidi esperes-plébános várad-szöllősi plébános, *Bessér Hugó* bárándi adminisztrátor székelyhidi ideiglenes helyettes lelkeszsze neveztetett ki.

* **Ferenc Ferdinánd trónörökös a német flottagyakorlatokon.** Bécsi tudósítónk jelenti: *Ferenc Ferdinánd* trónörökös Salzburgból szeptember 4-én utazik el Kielbe, hogy résztvegyen a német flotta ezidei gyakorlatain. A trónörökös kíséretében lesznek gróf Montecuccoli tengernagy, Haus altengernagy, Kailer sorhajókapitány és Reisig sorhajóhadnagy. *Ferenc Ferdinánd* három napot tölt Németországban és szeptember hetedikén visszatér blünbachi kastélyába.

* **Novotny S. Alfonz távozása.** *Novotny S. Alfonz* a nagyváradai premontrei-rendi főgimnázium érdemeiben gazdag, derék volt igazgatója tegnap reggel véglegesen eltávozott Nagyváradról, hogy átvegye a budapesti Norbertinum kormányzását. A premontrei kanonokrend tagjainak tegnapelőtt este mondott búcsút *Novotny Alfonz*. Szép beszédben megköszönte a tanári karnak buzgó, odaadó támogatását s azt a szeretetet, melylyel rendtársai iránta viselkedtek. Huszonkét esztendő telt el *Novotny S. Alfonz* a nagyváradai rendházban s 1902 óta házfőnök és főgimnáziumi igazgató volt. E hosszú idő alatt tanártársai igaz tiszteletét és szeretetét érdemelte ki a derék, puritán jellemű férfi, aki lelkes munkássá volt a katolikus közoktatásnak. A főgimnázium tanárikara tegnap reggel 8 órakor ülést tartott, hogy búcsút mondjanak volt igazgatójuknak. *Semetka Ödön* a nagyváradai főgimnázium új igazgatója intézett beszédet a távozóhoz, akinek buzgó és eredményes munkálkodásáért mondott köszönetet a rendkar tagjai nevében. A gimnázium tanárikara ezután elhatározta, hogy *Novotny S. Alfonz* érdemeit jegyzőkönyvben örökítik meg s az erről szóló kivonatot megküldik a távozónak. *Novotny S. Alfonz*, aki Nagyvárad város körzetében is tevékeny munkásságot fejtett ki, a délelőtt 9 órai vonattal utazott el Budapestre. *Semetka Ödön*, a főgimnázium új igazgatóját *Kertész Miksa* üdvözölte a tanári kar nevében.

* **A közegészségügyi bizottság ülése.** Nagyváradi város közegészségügyi szakbizottsága szombaton, szeptember 2-án délután 5 órakor a kolera elleni védekezés ügyében a városházán ülés tart.

* **A Körösbe fult lelkész temetése.** Tegnap számunkban beszámoltunk arról a tragikus halálról, melynek *Tóth János* belényes-szankolyosi református lelkész esett áldozatul. A lelkész hulláját Belényesujlaktól Debrecenben fogják eltemetni. A hullaszállításához az engedélyt tegnap az alispán meg is adta.

* **Személyzet-szaporítás a kihágási ügyosztálynál.** A kihágási bíróság vezetője, *Racz Endre* alkapitány beadványt intézett tegnap a törvényhatósági bizottsághoz, melyben egy új fogalmazót és két nyomozó rendőr-mestert kér a kihágási ügyosztályhoz. Beadványában rámutat arra is, hogy a városi mérnöki, számviteli, adó- és árvászeki hivatalok mind kértek és kaptak is személyzet szaporítást. Meltányos kérelmét a törvényhatóság valószínűleg teljesíti.

* **Ifj. Márkus János gyásza.** Mély részvétellel értesülünk egy fiatal urról *Markus János* nyug. városi pénztári ellenőr nejének szül. *Nadányi Ilonának* haláláról. Az előkelő urnő már hosszabb idő óta betegeskedett; szervezetét tüdőbaj támadta meg s az alig 27 éves fiatal nő egészségét nem adta vissza sem szerető családjának és az orvosoknak, gondos ápolása, sem Olaszhon déli verőfénye. Halálát férjén és két kicsiny gyermekén kívül nagyszámu rokonsága: *Nadányi-, Lovassy-, Lakatos-, Fényes-családok* gyászolják. A derék családanya kihült porait ma, augusztus 31-én szállítják Debrecenből Nagyváradra s az itteni vasút állomáson megy végbe a temetés az olasz sírkertben helyezik örök nyugalomra.

* **Temetőszerzés kisajátítással.** Megértünk annak idején, hogy Piskolt község lakossága ellentétbe keveredett a község birtokosnőjével báró *Horváth Ödön* szül. gróf *Rédey Johannával*. Az ellentét oka a temető volt. A községnek jelenleg ref. felekezeti temetője van, amelybe azonban felekezetre való tekintet nélkül temetkeznek. A községnek egyáltalán nincs semmiféle területe, amit temetkezési célokra lehetne felhasználni. Most pedig úgy alakultak a viszonyok hogy a temetőszerzés elkerülhetetlenné vált és e miatt a lakosság kénytelen perre bocsátkozni. A református temető az év folyamán föltétlenül meg fog telni. A hitközségnek tehát már jó előre kell gondoskodni új temetőről, nehogy annak idején kellemetlenségei legyenek. A lakosság nevében a felekezet még a tél folyamán kérvénnyel járult a község birtokosnőjéhez, hogy birtokaiból három hold földet bocsásson át a községnek temető céljaira. Nem díjtalanul kérték a földet. Kijelentették a kérelmezők, hogy hajlandók megvásárolni készpénzért is a földet. A kérelem azonban elutasításra talált. Az elutasított kérelmet a hitközség a képviselőtestület elé vitte, ahol határoztak a továbbiak felől. Elsősorban nehézményelték a grófnő eljárását, már csak azért is, mert a grófnő is református és így bizalommal fordulhattak hozzá. Mivel azonban a kérő szóra nem kaptak kielégítő választ, elhatározta a képviselőtestület, hogy élni fog a törvényben biztosított jogaival s kimondotta, hogy mivel a határban egyáltalán nincs más föld, mint a grófnő és temetőről a község kötelessége gondoskodni, a szükséges földterületet kisajátítás útján fogja megszerezni. A kisajátításra vonatkozó iratok tegnap érkeztek be a vármegyéhez.

* **Idomteglagyár Nagyváradon.** *Iacze Lajos* és társa cég Nagyváradon, a Sajó-féle szabadalom szerint készülő idomteglá és háztető előállítására nagyszabásu gyárat szándékozik Nagyváradon létesíteni. E célra az Ósitéren 3000 négyszögöl területet kért a várostól. A mérnöki hivatal azt véleményezte, hogy nem az Ósitéren, hanem a püspöki úton, a Kert várossal szemben adjon a város területet. A szűpészeti és közlekedési szakbizottság a kért területet a püspöki úton javasolja átengedni a cégnek és pedig négyszögöllet 2 koronáért, azonban kikötendő lenne, hogy csak a Sajó-féle szabadalom gyártására használható fel a terület s ha a gyár megszűnik, a terület visszahármlik a város részére.

* **Pénzt követelt megkapta a magiét.** Megirtuk lapunk tegnapielötti számában, hogy *Tóth József* cipészegéd bement a Palásty-féle Szent János utcai virágüzletbe és ott a tulajdonost le akarta szurni. Miután az eset nem *Palásty Imre*, hanem *Fratrics János* virág üzletében történt e rectificációnak készséggel adunk helyet.

* **Gyilkosság a lakodalom után.** *Okány* községben nagy vigság, lakodalom volt *Szöke Sándor* gazdálkodó házában, késő estig mulatozott a jókedvű násznép, a mulatság után pedig megvillant a kés egyik legény kezében s a másik félholtan terült el az utca porában. A lakodalmas nép között voltak ugyanis *Vitéz Agoston* és *Ibrovics András* okányi legények, akik mindketten egy leányt szerettek. A leány azonban a lakodalmon nyíltan kimutatta, hogy *Vitéz Agostont* semmibe sem veszi és folytonosan *Ibrovics*csal táncolt. Emiatt a legény bosszút esküdött, s amikor késő éjjel hazafelé mentek, egy éles késsel leszurta a vetélytársát, *Ibrovicsot*, aki aligha épül fel súlyos sebeiből. *Vitézt* a csendőrség letartóztatta.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekől, mert rendszeren késon bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. *Sauer-féle* fegyverek eredeti gyári árában árjéjyzzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak *LADÁNYI JÓZSEF* puskaárvésnél kaphatók eredeti árában. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárad. Rákóczi-ut.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad **Iroda s raktár** Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.** **Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Vas és rezubutor gyári raktári

Székrenyágy 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

x **Antiquar (ódon)** tankönyveket és mindenféle könyvet veszek és eladok. Könyvszerénynt keresek **Benkő Arthur** antiquar könyvkereskedő **Rákóczi-ut 10.**

FLEGMAN
grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Értesítés.
Van szerencsenk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK** cég alatt.
Kiváló jóságú modern és izlése kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és leggyorsabb legegyszerűbb
cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.
Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Óváry Testvérek kályhás iparosok** (Óváry Lajos utódai).
Csengeri-utca 27. szám.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, ker. butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vitek megrendeléseket a legpontosabban készítek
Tisztelettel
358 **Czapfalvi József.**

x KOSSUTH-UTCA 2. számú ház emeletén három szobás utcái lakás mellékkeliségeivel együtt november 1-re kiadó. Értekezhetni: a Polgári Takarékpénztárnál.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Allandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

TANÜGY.

Beiratások.

A váradvelencei róm. kath. elemi fiú és leány iskoláknál az 1911-12-ik iskolai évre szóló beiratások szeptember 1, 2, 4, 5, 6 és 7-én fognak megtartani. Felkéretnek az érdekeltek, hogy gyermekeiket e napokon irassák be, nehogy a késedelmes beírásokkal az iskolai év megkezdését akadályozzák. Nagyvárad, 1911. aug. 30. Az igazgatóság.

A községi elemi iskolákban. A községi elemi iskolákban a beiratások szeptember 1, 2 és 4. napjain délelőtt 8-12-ig, délután 3-5-ig a javító, pótló, felvételi és magánvizsgálatok szeptember 2 és 4 napjain délelőtt 8-11 óráig az iskolahelyiségben tartatnak meg. A rendes tanítás szeptember 5-én veszi kezdetét. Tandíj nincs, csupán beiratási díj címen fizetendő 50 fillér. Az ismétlő iskola növendékei semminemű iskolai díjat nem fizetnek.

Iskolaépítések. Körösszéki község képviselőtestülete legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy tekintettel arra, hogy a görög keleti egyházközség nem tett lépéseket az iskola kijavítása iránt, községi iskolát fog létesíteni. Az iskolaépítés ellen az egyházközség sem emelt kifogást, sőt lemondott az iskola fenntartási jogáról is. Az iskolát természetesen csak akkor fogják felépíteni, ha az állam megfelelő támogatást ad hozzá, erre pedig egyelőre kilátás nincs, hiszen a miniszter egyre másra utasítja el a hasonló ügyekben intézett kérelmeket. Tegnap Susd községnek a kérelmét utasította el. Susd községe egy nyomoruságos 500 lelket számláló község és csak 25 százalék támogatást kér a minisztertől és még ezt sem kapta meg. A miniszter fedezet hiányában nem teljesítette a kérelmet.

TÁVIRATOK.

Justh Gyula ezüst plakettje.

Budapest, aug. 30.

(Saját tudósítónktól.) Ma Justh Gyula egy ezüst plakettet talált, melyen gratulálnak a pártvezér eddigi munkájához és elítélik a munkapárt viselkedését. A plakett alá a »közvélemény« volt aláírva.

A posta biztosítása.

Budapest, aug. 30.

(Saját tudósítónktól.) Kálmán Gusztáv államtitkár ma intézkedett, hogy a budai postarablásból kifolyólag minden postahivatalt vészjelzőkkel lássanak el, melyek a rendőrséghez szólnak. A postai alkalmazottakat revolverrel fogják ellátni.

Tűz Budafokon.

Budapest, aug. 30.

(Saját tud.) Ma délután fél 2 órakor Budafokon egy 8 emeletes gabonaraktár kigyulladt. Az oltásnál víz nem volt. Szerencsére egy nagy halmaz homokot találtak a raktár udvarán és azzal a tüzet eloltották.

NYILTTÉR.

F O G A K.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitűnő hirt** ————— **nevű** —————

Fogműtermében

Öz. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

Igazságszolgáltatás.

Regula az esküdts.ék előtt. Miskolcra ról kapjuk a hírt, hogy az edelényi haramia, háromszoros rablógyilkos nemsokára elveszi méltó büntetését rémes gaztettéért. Az esküdtszéki tárgyalás október hó 10. és 20 között lesz Miskolcon. Addig rendezik és előkészítik a büntett hatalmas anyagát, hogy az a legkisebb részletéig világosan álljon az esküdtek előtt. Azonkívül a törvény rendelkezése szerint megvizsgálják a gyilkos elmeállapotát is. A rablógyilkos Regula nyugodtan és csendesen várja ítéletét.

KÖZGAZDASÁG.

Vetőmag nélkül maradt gazdák. Az idei esztendő az átlagos köz-pes termés mellett némely helyen nagyon gyenge volt. Az őszi és tavaszi abnormis időjárás rengeteg kárt tett a vetésekben. A veszteség nagysága csak

most mutatkozik, amikor a termést fedél alá hordják. Némely helyen a gazdák annyira vannak, hogy nemhogy az élelmükhöz szükséges gabonát tudnák beraktározni, de még a vetőmagjuk sem térült meg. Tegnap már jelentkezett egy község és pedig nem is a hegyvidékről, hanem a sárréti járásból, ahol pedig tudvalevőleg legjobban szokott fizetni a föld. A község Bakonszeg, melynek előjárósága jelentette a főszoigabirónak, hogy a gazdák igen szomorú helyzetben vannak. Az őszi vetés legnagyobb részét a tavasszal fel kellett szántani. A b-vetett területek pedig alig hoztak holdankint 2-3 métermázsza magot; s így nincs meg a szükséges vetőmag sem. Az előjáróság arra kéri a főszoigabirót, hogy eszközöljön ki a lakosság részére olcsó vetőmagnak való gabonát. A főszoigabiró t. gnap terjesztette be az ügyet pártoló véleményével az alispánhoz.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapest

A gabona tőzsdén tegnap szilárd volt az irányzat. Készáru forgalom Hatvanezer mázsza 10 fillérrel magasabb árak mellett.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.96
Októberi buza	— —	11.73
Októberi rozs	— —	9.08
Októberi zab	— —	8.26
Májusi tengeri (1912)	— —	9.01

Budapesti értéktőzede.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	851.00
Oszták hitelrészvény	— —	656.50
Jelzálogbank	— —	491.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	581.—
Salgótarjáni község	— —	688.—
Oszták államvasút részvény	— —	748.—
Közuti vasút	— —	814.—
Rimamurányi vasút	— —	695.50
Városi vasút	— —	425.50
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSEKICS GYULA

Ön tudja,

hogy nem szokásom valamit, a mit csak úgy hallottam, tovább elmesélni.

Amde az

Asszonydicséret-mosókivonatnál
magam is meggyőződtem arról,

hogy ez a legjobb és leghatásosabb mosópor és a legtökéletesebben helyettesíti a napon való fehérítést. Az „Asszonydicséret” mosókivonattal beázott ruhát félannyi idő alatt és félannyi fáradsággal lehet hófehérré mosni.

Értesítés.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség és a viszontelárusítóknak szives tudomására hozni, hogy **szeptember hó 1-től**, úgy az üzletekben, mint a pékboltokban,

a sütemény új ára darabonként 4 fill.

Viszontelárusítók 10 százalékot kapnak és cserélve sütemény nem lesz.

A privát kenyérsütés 20 fillér.

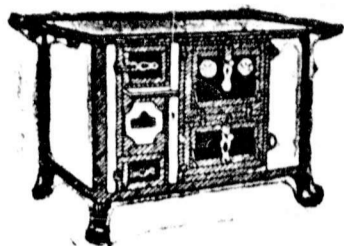
A sütőiparos szövetkezet.

Uradalomak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

Előnyös amortizációs kölcsönöket nyújt és konvertál házakra, földekre és építkezési célokra, előzetes költség nélkül. Készséggel szolgál felvilágosítással:

Breitenstein Frigyes,
Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.
Telefon: 1054.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

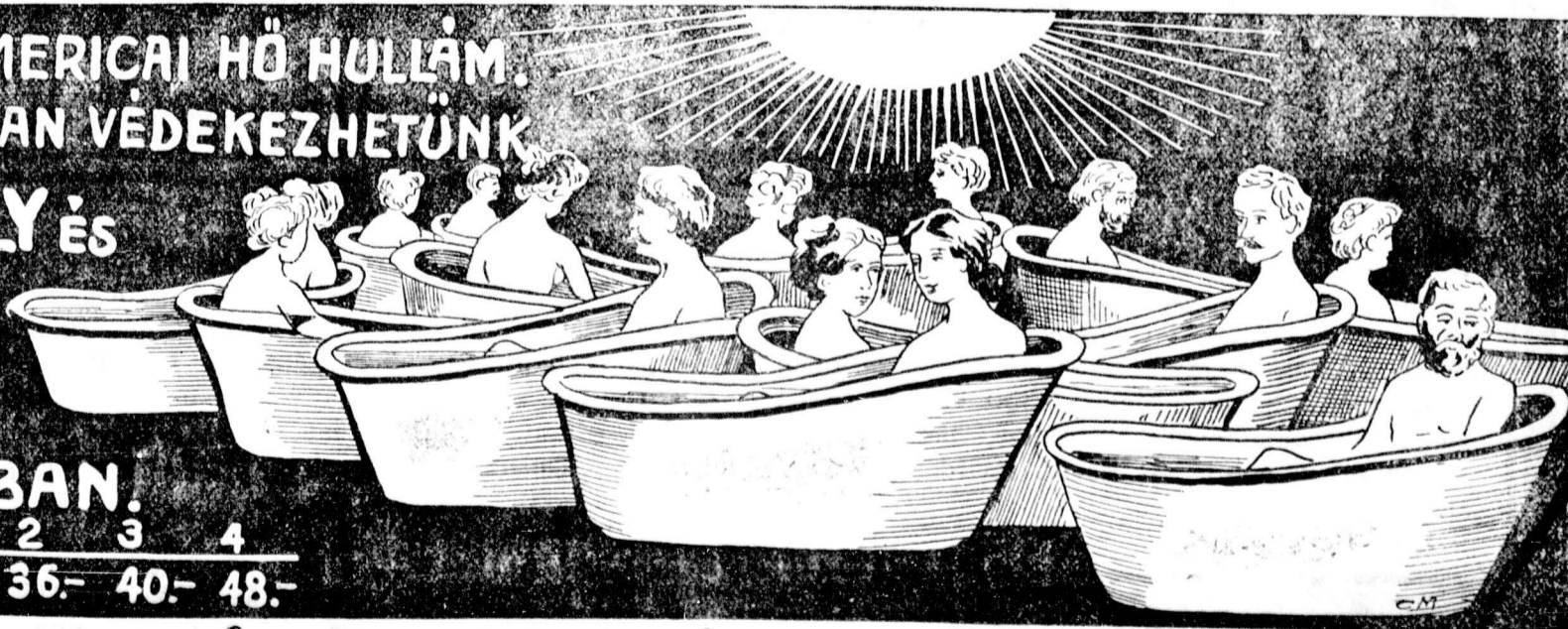
Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGIÖBBAN VÉDEKEZHETÜNK

TARSOLY és
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

sz: 2 3 4
Kor: 36- 40- 48-

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözpart, Lévay-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfínomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szárvíz	25 >	1 tégely Margit crém	40 >	1 Gillette utánzatu borotva kés	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana crém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	66 >	1 dublé bajuskefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	38 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatín	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	35 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera violette brillantín	80 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantín	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Bronz watta	85 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >	1 > Beloderma kézfínomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

805

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Üsillárak.

Üsillámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepon külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, javítását, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árk mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incasso) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csúsz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, medencebeli ejszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorhántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epeköveknél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és iszap fürdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap-árak, elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. — Posta, távirat, interurbán telefon. — Curtaxe és zenédij nincs. Prospektust küld az igazgatóság.

842